

Пропозиції Пенсійного фонду України
до проєкту Закону України “Про визнання таким, що втратив чинність, Закону
України “Про створення вільної економічної зони “Крим” та про особливості
здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України”
та про внесення змін до деяких законодавчих актів України”,
внесеного народними депутатами України Умеровим Р.Е. та іншими
реєстраційний номер 5502 від 18 травня 2021 року
І читання

1. Пенсійний фонд України не підтримує законопроект.
2. Норми законопроекту не узгоджуються із принципом системності, оскільки допускають неузгодженості між нормативно-правовими актами, що мають однакову юридичну силу.

Так, законопроектом пропонується внести зміни до частини другої статті 7 Закону України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб” щодо виплати пенсій громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території, та до частини другої статті 13 зазначеного Закону щодо звільнення від сплати, зокрема, єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), встановленого Законом України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”, та збору на обов’язкове державне пенсійне страхування, справляння якого здійснюється відповідно до Закону України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування”, з доходів, отриманих юридичними особами (їх відокремленими підрозділами) та фізичними особами на тимчасово окупованій території, операцій та/або з інших об’єктів оподаткування (в тому числі об’єктів, пов’язаних з оподаткуванням) на тимчасово окупованій території.

Проте, відповідно до частини другої статті 3 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (далі – Закон) порядок здійснення пенсійних виплат за загальнообов’язковим державним пенсійним страхуванням визначається виключно цим Законом.

Зокрема, пунктом 14-4 розділу XV “Прикінцеві положення” Закону передбачено, що виплата пенсій та надання соціальних послуг, передбачених цим Законом, здійснюються за рахунок коштів, які надходять від платників єдиного внеску, розташованих на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя. У разі виникнення дефіциту коштів для фінансування цих виплат такий дефіцит покривається за рахунок коштів бюджету Автономної Республіки Крим та бюджету м. Севастополя. Громадяни України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя і не отримали громадянства Російської Федерації та не одержують пенсії та соціальні послуги від органів пенсійного забезпечення Російської Федерації, мають право на отримання виплат згідно з цим Законом у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Законопроектом не передбачено внесення відповідних змін до Закону в частині регулювання порядку виплати пенсій громадянам України, які проживають на

Капінус Євгеній Валерійович

КНЕДП - ІДД ДПС

AD92F1C54BA67636EEB87183E6E5829422BB34619585B5EB63A4FBDEB5AE628D01

01.06.2021

Пенсійний фонд України

01.06.2021
2800-0602-3/25861

тимчасово окупованих територіях, що не узгоджується із принципом правової визначеності.

Конституційний Суд України неодноразово, зокрема, у рішеннях від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005, від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010, від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010, від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011 звертав увагу на те, що основним елементом принципу верховенства права, передбаченого статтею 8 Конституції України, є принцип правової визначеності, відповідно до якого юридичні норми мають бути чіткими, ясними і недвозначними, оскільки інше не може забезпечити їх однакове застосування та не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці.

Також, пропозиції законопроекту щодо звільнення сплати єдиного внеску осіб, зазначених у законопроекті, потребують узгодження із принципами обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством, а також осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, фізичних осіб – підприємців та рівноправності застрахованих осіб стосовно отримання пенсійних виплат та щодо виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, визначеними статтею 7 Закону.

Так, Законом та законами про інші види загальнообов'язкового державного соціального страхування передбачено зв'язок реалізації гарантованих статтею 46 Конституції України прав на забезпечення громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, із тривалістю та розмірами сплачених страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (єдиного внеску). Тільки сплачені страхові внески (єдиний внесок), як передбачено у частині першій статті 24 Закону, є підставою для врахування періодів роботи у страховий стаж працівникам, необхідний для призначення їм пенсії.

Також, норми законопроекту потребують оцінки стосовно їх відповідності критеріям допустимості державної допомоги, визначеним у статтях 5, 6 Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання". Відповідно до статті 4 цього Закону державна допомога може реалізовуватися, зокрема, у формах надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів; списання боргів, включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання; надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами; зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Крім того, джерела покриття витрат, пов'язаних з наданням запропонованих законопроектом гарантій, не визначено.

Солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування базується на засадах солідарності й субсидування та здійснення виплат пенсій і надання соціальних послуг за рахунок поточних надходжень коштів від економічно активного населення до Пенсійного фонду України.

Згідно із частиною першою статті 72 Закону основним джерелом формування коштів Пенсійного фонду України є надходження від сплати єдиного внеску, що спрямовуються на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування у розмірах, визначених законом.

Відповідно до статті 21 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування єдиний внесок – це консолідований страховий внесок на пенсійне страхування, страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, страхування на випадок безробіття, який в обов'язковому порядку сплачується страхувальниками з метою забезпечення реалізації прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за соціальним страхуванням.

Його розмір має забезпечувати застрахованим особам виплати та надання соціальних послуг, передбачених законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування; фінансування заходів, спрямованих на профілактику страхових випадків; створення резерву коштів для здійснення виплат та надання соціальних послуг застрахованим особам; компенсацію адміністративних витрат на забезпечення функціонування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Реалізація положень законопроекту потребуватиме додаткових видатків з бюджету, зокрема, Пенсійного фонду України, які не забезпечені реальними джерелами їх фінансування, а також матиме негативний вплив на дохідну частину бюджету Пенсійного фонду України та Державного бюджету України, а відтак – перегляду розміру єдиного внеску.

З огляду на статтю 113 Закону щодо покриття дефіциту Пенсійного фонду України за рахунок коштів Державного бюджету України, реалізація законопроекту матиме вплив на видатки Державного бюджету України, що потребує врахування думки Міністерства фінансів України.

**Голова правління
Пенсійного фонду України**

Євгеній КАПНУС